

A Fővárosi Ítéletábra a Dr. Németh Ákos Pál Ügyvédi Iroda (fél címe 1., ügyintéző: dr. Németh Ákos ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) II. rendű, **III. rendű felperes neve (III. rendű alperes címe)** III. rendű és I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) IV. rendű felpereseknek - a Pál és Társai Ügyvédi Iroda (fél címe 2 , ügyintéző: dr. Pál András ügyvéd) által képviselt **alperes neve „f.a.”** (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2014. május 29. napján meghozott 34.P.24.249/2011/58. számú ítélete ellen az alperes részéről 59. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I., II. és IV. rendű felpereseknek személyenként 100.000 (százezer) forint + áfa, míg a III. rendű felperesnek 50.000 (ötvenezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget és az államnak külön felhívásra 1.120.000 (egymillió-százhuszezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I., II. és IV. rendű felperesek személyenként 5.000.000 forint, míg a III. rendű felperes 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és járuléka megfizetése iránt indítottak keresetet az alperessel szemben a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 9., 101-103. §-a és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 345. §-a, 352. §-a, 355. § (1) és (4) bekezdése, a 359. § (1) bekezdése, valamint a 339. §-a alapján.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állítása szerint a vörösiszap katasztrófával okozott károkért a kártérítési felelőssége nem áll fenn.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű felperesnek 4.000.000 forintot, a II. rendű felperesnek szintén 4.000.000 forintot, a III. rendű felperesnek 2.000.000 forintot, továbbá a IV. rendű felperesnek 4.000.000 forintot és ezen összegek után 2010. október 4-től a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatot, valamint a felpereseknek együttesen 635.000 forint perköltséget, illetve a Magyar Államnak - külön felhívásra - 413.057 forint állam által előlegezett költséget és 900.000 forint illetéket. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában idézte a Ptk. 345. § (1) bekezdését, valamint a Kvtv. 103. § (1) bekezdését és a 102. § (1) bekezdését. Megállapítása szerint elsősorban azt kellett vizsgálnia, hogy az alperesnek a vörösiszap tárolására irányuló tevékenysége veszélyes üzemnek minősül-e. A

lefolytatott bizonyítás eredményeképpen pedig azt állapította meg, hogy a tevékenység polgári jogi értelemben veszélyes üzem. A 34.P.26.768/2010. szám alatt indult perben előterjesztett szakvéleményt és annak kiegészítését ítélezésének alapjául elfogadta, és érdemi döntésénél figyelembe vette a más perből beszerzett bizonyítékokat is. A bizonyítékok értékelésével megállapította, hogy az alperes tevékenysége a katasztrófát megelőzően a környezetet terhelte, illetve veszélyeztette, így a felperesekkel szemben a veszélyes üzem szabályai szerint tartozik felelősséggel, mert a környezetkárosító eredmény bekövetkezése már önmagában is kimeríti környezetterhelés Kvtv.-ben meghatározott fogalmát. Nem találta megalapozottnak az alperesnek azt a védekezését, hogy a kárt olyan, a veszélyes üzemi tevékenységen kívül álló ok okozta, mely az alperes részéről elháríthatatlan volt. Rögzítette, hogy a gátszakadás összetett jelenség volt, amelyet számos tényező és ezek kedvezőtlen egyidejű összejárása idézett elő. A szakvéleményekből megállapította, hogy a gátszakadás kialakulásának fő geotechnikai okaiként a gát alatti kövér agyagban rendelkezésre álló nyírószilárdság csökkenése, illetve a nyírófeszültség tárolt zagyszint emelkedése miatti megnövekedése, a gát alatti talajtörés bekövetkezése, a gát alatti talaj kifelé mozgása, a gátláb előtti talajfelszín megemelkedése, ezzel egyidejűleg a gát belső részének süllyedése, a csak minimális húzó igénybevétel felvételére képes, az ÉNy-i saroknál jelentős igénybevételeket elszenvedő gátanyag megrepedése jelölhető meg. Kiemelte, hogy dr. N. szakértő vélemény-nyilvánítása szerint elsősorban a kation csere miatti folyamat okozta a katasztrófát, ezért a gátszakadás később akkor is bekövetkezett volna, ha nincs más ok. A X. számú tározó gáttestének meggyengülését és a vörösiszap kiáramlását az alperes által tárolt magas lúgtartalmú anyag és az altalaj kölcsönhatásaként a gravitáció hatására kialakult kémiai folyamat okozta, melynek során a talajban lévő ásványi anyagok szerkezetét a lúgos kémhatású NaOH megváltoztatta. Az alperes környezetet terhelő tevékenysége közvetlenül kapcsolódott a káreseményhez, mert a katasztrófát eredményező kár bekövetkezése az alperes tevékenységének azzal a mozzanatával állt okozati összefüggésben, amelynek révén a tevékenység környezetet veszélyeztetőnek minősül (lúgos anyag tárolása), így nem tekinthető a környezetet terhelő tevékenység körén kívüli oknak. Az alperesnek a környezet terhelésével járó tevékenysége, valamint a bekövetkezett káreseménynek az alperes tevékenységével összefüggő kapcsolata az alperes kártérítési kötelezettségét önmagában megalapozza, amely alól nem tudja magát kimenteni. Az alperes kártérítési felelősségét a Ptk. 345. § (1) bekezdése, Kvt. 101. § (2) bekezdés d) pontja alapján állapította meg. Az alperes által szakkérdések alátámasztásaként előterjesztett tanúbizonyítási indítványokat mellőzte. Idézte a Ptk. 355. § (1) bekezdését, és utalt az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) számú határozatára azzal, hogy a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében a felpereseknek kellett bizonyítania, hogy a káreseménnyel okozati összefüggésben a személyiségi joguk sérült. Az I. és IV. rendű felpereseket személyesen hallgatta meg, tanúbizonyítást folytatott le, és szakértőt rendelt ki. Mindezeket együttesen értékelve kiemelte, hogy az I., II. és IV. rendű felpereseket a sérülések esztétikai szempontból is zavarják, de mindez nem okozott maradandó fizikai vagy pszichés károsodást. Mindhárman hosszabb időt töltöttek a vörösiszapban, nem tudva arról, hogy ki tudják-e őket menteni, illetve amennyiben igen, mikor. Különös megterhelést jelentett számukra, hogy saját és egymás életéért hosszabb időn keresztül aggódniuk kellett. A III. rendű felperesnél figyelembe vette, hogy a családja által elszenvedett sérülések fokozott aggodalommal töltötték el, és az életére negatív hatást gyakorolt, hogy a családon belüli sérülések esztétikailag még mindig zavaróak. Az összecszerülésnél értékelte azt is, hogy az I., II. és IV. rendű felperesek kára kis részben ugyan, de a biztosító által megtérült. A IV. rendű felperessel kapcsolatban figyelembe vette, hogy emlődaganata nem állt okozati összefüggésben az alperes jogellenes magatartásával. A kár mértékének megállapításánál értékelte azt is, hogy nem igazolt a felpereseknek az a hivatkozása, hogy a lúg, illetve a belélegzett vörösiszap-por egészségkárosodást okozott.

Az alperes az ítélet elleni fellebbezésében elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését kérte a Pp. 252. (2) bekezdése alapján, másodlagosan annak megváltoztatását és a kereset elutasítását.

Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a jogalap kérdésében érdemi bizonyítást egyáltalán nem folytatott, csupán a 34.P.21.895/2011. számú ügyből emelt át részeredményeket. Az ügyben eljáró szakértők szakvéleményei közötti lényeges ellentmondásokat nem oldott fel. Utalt arra is, hogy a másik perben kirendelt, de más perekben is szakvéleményt előterjesztő szakértők saját véleményük számos pontját módosították vagy vonták vissza. Alaptalan és iratellenes ezért az a megállapítás, hogy a szakértők szakvéleményéhez aggályok nem fűződnek. Az alperes az MSZ 30/2013. számú szakértői vélemény megállapításait nem fogadta el, arra a másik perben részletes észrevételeket terjesztett elő. Ebből is látszik, hogy nem volt lehetősége bizonyítási indítványt előterjeszteni, hiszen a szakértői bizonyítás nem a jelen perben folyt, így sérült a közvetlenség alapelve. Az elsőfokú bíróság az eljárást annak ellenére befejezte, hogy a párhuzamosan folyamatban lévő perben a szakértői bizonyítás még nem zárult le, így az alperes eljárási jogai sérültek. Az elsőfokú bíróság olyan személyek meghallgatásától és nyilatkozataitól tekintett el, akiknek a gátépítés területén kiemelkedő szakmai ismerete van, ezért bizonyítási indítványainak elutasítása okszerűtlen és jogsértő is volt. A felperesek nem jelölték meg a keresetükben azt az alperesi magatartást, amelynek jogellenességére a veszélyes üzemi felelősség körében hivatkoztak, ennek hiányában pedig nem képezheti az eljárás tárgyát a jogellenes károkozó magatartás, illetőleg a kár közötti okozati összefüggés meglétének vizsgálata sem. A szakértők sem tudtak megnevezni olyan konkrét alperesi magatartást, amely jogellenes károkozó magatartásként értékelhető. Az elsőfokú bíróság anélkül vizsgálta és értékelte a kimentés körében felmerült bizonyítékokat, hogy maga a veszélyes üzemi felelősség bizonyítása megtörtént volna. Nem világos, hogy az alperes mely tevékenységét értékelte olyan tevékenységként, mely során veszélyes anyag került a környezetbe. A tényállást nem tárta fel, illetőleg az alperesi technológiát nem ismerte meg kellő részletességgel, ezért nem értékelte súlyának megfelelően azt a tényt, hogy az összes tározó körül a résfal, illetőleg függönyfal hatósági előírásra épült. Ennek rendeltetése, hogy megakadályozza a környezet esetleges terhelését, vagy veszélyeztetését.

Előadta, hogy az ítélet összecszerűségében sem megalapozott. Az I. rendű felperes műtéti ellátásra nem szorult, és pszichés elváltozása nincs. A II. rendű felperes sérülései maradványtünet nélkül gyógyultak, pszichiátriai betegség nála sem állapítható meg, míg a III. rendű felperes a katasztrófa napján nem tartózkodott otthon, sérülést nem szenvedett, és pszichikai betegsége sincs. A IV. rendű felperes a szakvélemény szerint az iszapkatasztrófa előtt is depresszióra, szorongásra volt hajlamos, lelkileg labilisabb, külső megerősítést igénylő személy. Az elsőfokú bíróság tehát a szakértők véleményét az összecszerűség meghatározásánál figyelmen kívül hagyta, és eltúlzott összegű nem vagyoni kártérítést ítélt meg. Hivatkozott a BH2000. 569 számú eseti döntésre. Magasabb összegű nem vagyoni kártérítést csak bizonyítottan súlyos körülmények alapoznak meg, a szakértői vélemények pedig ilyeneket nem igazolnak. Az elsőfokú bíróság szinte kizárólag a felperesek előadásaira támaszkodott, a tényállást nem tárta fel megfelelően, és a hiányosan felvett bizonyítás okán olyan megállapításokat tett, amelyek nem felelnek meg a szakmai és tudományos ismereteknek, tényeknek.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult, mert álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság döntése az elbírált jogot és az összecszerűséget érintően is megalapozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a felperesek kereseteit részben elutasító rendelkezései a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedtek, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek kizárólag az alperes marasztalását tartalmazó rendelkezéseit bírálta felül.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetének elbírálásához szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, és a jogszabályoknak mindenben megfelelő érdemi döntést hozott, amelynek indokaival a másodfokú bíróság túlnyomó részben egyetértett, ezért az alperes fellebbezésére tekintettel csupán az alábbiakat emeli ki.

A felperesek az alperes által üzemeltetett vörösiszap-tározóból kiáramló nagy mennyiségű lúgos anyag kárt okozó következményei miatt megsértett alanyi jogaik védelme érdekében a Ptk. 345. § (1) bekezdése alapján szerződésen kívül okozott káruk pénzbeni megtérítése iránt indítottak keresetet az alperessel szemben. A Ptk. 345. § (1) bekezdésének utolsó fordulata szerint a fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni arra is, aki az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységével kárt okoz. Ez a rendelkezés a fokozott veszéllyel járó és az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységek egymáshoz való viszonyától függetlenül utal vissza a Ptk. 345. § (1) bekezdésének első fordulatában foglalt tárgyi felelősségi szabály alkalmazhatóságára. Ebből következik az is, hogy az alperes kártérítési kötelezettsége szempontjából a tevékenység emberi környezetre veszélyes elemének van érdemi jelentősége. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy ennek megvalósulása minden további bizonyítás nélkül megalapítja a környezetet veszélyeztető személy tárgyi felelősségét. Nem vitás tény, hogy az alperes telephelyéről kiáramló vörösiszap súlyos környezeti károkat okozott, és a katasztrófát eredményező kár bekövetkezése az alperes tevékenységének azzal a mozzanatával - lúg tartalmú anyag tárolásával - állt okozati összefüggésben, amelynek révén a tevékenység környezetet veszélyeztetőnek minősül, ezért az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes környezetet terhelő tevékenysége közvetlenül kapcsolódott a káreseményhez. A bekövetkezett káreseménynek az alperes tevékenységével összefüggő kapcsolata pedig a Ptk. 345. § (1) bekezdése értelmében az alperes kártérítési kötelezettségét megalapozza, így az alperes a fellebbezésében alaptalanul kifogásolta a kárt okozó tevékenység és a jogsértés tárgya közötti kapcsolat hiányát. Ebből következik az is, hogy a felperesek kereseteinek elbírálásánál az emberi környezetet veszélyeztető tevékenység és a bekövetkezett kár közötti okozati összefüggésnek, valamint a Ptk. 345. § (1) bekezdésében meghatározott kimentő okok bizonyításának van érdemi jelentősége.

A károsultak által indított perekben és a büntetőeljárásban felmerült azonos szakkérdésben elkészített szakértői vélemények bizonyító erejét az alperes alaptalanul kifogásolta. A szakértői bizonyítást az eljáró bíróságok minden esetben a garanciális eljárási szabályok keretei között folytatták le, így ugyanezen kérdésekre a bizonyítás elrendelése szükségtelen és csupán az eljárás elhúzódásához vezetne. Amennyiben a más hatósági eljárásból beszerzett szakvélemények a Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a perben bizonyítandó tények értékelhető és aggálytalan bizonyítékként szolgálnak, és mindezeket az eljáró bíróság azok ismertetésével a tárgyalás részévé teszi, ugyanezen szakkérdések megválaszolására újabb szakértő kirendelése, illetőleg a szakvélemény kiegészítése szükségtelen.

Az elsőfokú bíróság a felek tényállítása, az alperes részéről megbízott szakértők és a bizonyítékként beszerzett szakértői vélemények együttes értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy a felpereseket ért károkat az alperes tározójában lévő zagy és az altalaj érintkezésével kialakult kémiai folyamat folytán a talaj szerkezetének megváltozása okozta, amely szükségszerűen - minden egyéb októl függetlenül - vezetett a káreseményhez. A felperesek keresetével érvényesített jog fennállását az már nem érinti, hogy mindezt meghaladóan még milyen további okok befolyásolták a káresemény bekövetkezését, a résfal építésének milyen szerepe volt a lezajlott kémiai folyamatban, mennyiben volt előre látható és megelőzhető a káresemény, illetőleg rideg, vagy kúszásos törés következtében történt a katasztrófa. A szakértők vélemény-nyilvánításaiban fennmaradó

ellentmondások ezért a felek közötti jogvita elbírálására nincsenek kihatással, amelynek következtében szükségtelen a szakértői bizonyítás kiegészítése, ugyanakkor az alperes a kártérítési felelősség kimentésére alapot adó és értékelhető okot nem adott elő, így az sem állapítható meg, hogy további indítványaival mely tényállítását kívánta alátámasztani. A kifejtett indokok folytán az elsőfokú bíróság az alperes bizonyítási indítványait a Pp. 3. § (4) bekezdés második mondatában foglaltaknak mindenben megfelelő alkalmazásával mellőzte.

Az elsőfokú bíróság a döntésében a Ptk. 355. § (4) bekezdésének és a Pp. 206. § (1) bekezdésének együttes alkalmazásával a kár, valamint a káresemény közötti okozati összefüggés valamennyi elemét és a kártérítés mértékét a felpereseket ért nem vagyoni hátrány súlyához igazodóan, részletesen, okszerűen és logikusan értékelte. A nem vagyoni kártérítések összegét a bizonyítékok megfelelő mérlegelésével helyesen állapította meg, amelynek indokaival a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett, és nem látott semmilyen alapot arra, hogy a bizonyítékok helytálló értékelése alapján meghozott döntést felülmérlegelje.

Az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem vétett, a tárgyalás kiegészítése szükségtelen, így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdésében foglalt eljárási feltételei sem állnak fenn. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletét - a Pp. 253. § (4) bekezdése alapján visszautalva annak túlnyomó részben helyes indokaira - a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése értelmében köteles a felperesek ügyvédi munkadíjban felmerült másodfokú perköltségeit megfizetni, amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdéseinek alkalmazásával állapította meg. Az alperes az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében köteles az államnak a fellebbezési illetéket megfizetni.

Budapest, 2015. június 9.

. Hóbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

Dr. Bleier Judit s.k.. Gáspár Mónik s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: